

Chceme dobrovolníka do knihovny? Tak jak to udělat.

Seminář Regionální funkce knihoven.
Pardubice 20. 11. 2013

Mgr. Zuzana Ježková

Obec Petrůvky počet obyvatel: 83

V pátek dne 22. dubna 2011 proběhlo v knihovně pod vedením pana Jaroslava Mašejů již tradiční pletení pomlázky.

Dobrovolník je člověk, který ve svém volném čase ze své svobodné vůle a bez nároků na finanční odměnu se rozhodne věnovat svůj čas, dovednosti, znalosti a zkušenosti potřebným lidem nebo činností konaným ve veřejném zájmu.

Legislativa

- Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě

- **zákon neupravuje podmínky dobrovolnické práce obecně, ale upravuje pouze ty podmínky, jejichž splnění vyžaduje stát, aby mohl některým činností poskytnout svoji podporu (§ 1, odst. 1)**
- vymezuje především povinnosti dobrovolníky **vysílajících** a přijímajících organizací
- zákon ukládá všem aktérům vstoupit do vzájemných smluvních vztahů
- ukládá vysílající organizaci povinnost pojistit dobrovolníka
- vysílajícím organizacím po splnění určených podmínek uděluje MV ČR akreditaci; akreditovány mohou být pouze NNO
- akreditované organizaci může MV ČR poskytnout dotaci na pojištění dobrovolníků a další výlohy

Občanský zákoník

- § 51
- § 1746
- § 724 - § 732 (příkazní smlouva)
- § 2430 a následující

nový OZ od 1. 1. 2014

Dobrovolníkem není

- **pracovník malé obecní knihovny**, který za svou činnost v knihovně dostává finanční odměnu
- **student na praxi**

Vytypované činnosti pro dobrovolníky ve veřejné knihovně

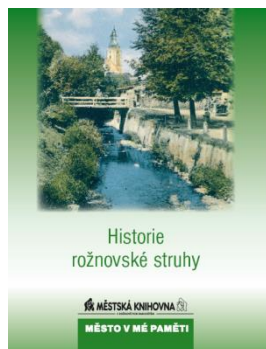
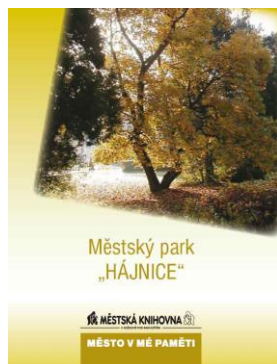
- laičtí informátoři pomáhající návštěvníkům knihovny s orientací ve službách knihovny
- „donašeči“ knih pro imobilní uživatele knihovny
- předčítači knih
 - pro individuální posluchače (po přinesení knihy imobilnímu uživateli knihovny, pro zrakově postižené v jejich domovech, v domovech důchodců atd.)
 - pro kolektivy (např. „čtoucí babičky“ v dětských odděleních)
- osoby „monitoringu“ místa, organizací, sponzorů (pomáhají knihovně udržovat informace o místě v aktualizovaném stavu, příp. je doplňují)
- průvodci po městě poskytující netradiční a/nebo pamětnické seznamování s prostředím a historií místa

projekt „Město v mé paměti“

Městská knihovna Rožnov pod Radhoštěm

- skupina pamětníků literárně zpracovala své vzpomínky a vytvořila nestandardní průvodcovský materiál po městě
- z autorů se stali průvodci na vycházkách městem
- 20 – 30 seniorů
- koordinátorkou projektu – knihovnice na penzi

Doba trvání projektu:
srpen 2007 – červenec 2008

ukázková vycházka realizovaná seniorem - dobrovolníkem

Vytypované činnosti pro dobrovolníky ve veřejné knihovně

- asistenti přípravy dětí do školy – namísto zaměstnaných rodičů jsou nápomocní při vypracovávání školních úkolů a přípravě na další výuku (např. knihovna v New Jersey v USA má dobrovolníky, kteří mezi 15. a 18. hodinou takto zastupují zaneprázdněné rodiče)
- pomocníci při údržbě knihovního fondu
- porotci pro soutěže
- poradci nejrůznějších odborností
 - pro knihovnu
 - pro veřejnost
- lektori nejrůznějších klubů, kroužků, zájmových aktivit, kurzů a seminářů

Městská knihovna Sedlčany

- Komunitní Centrum Lukáš
 - Kluby vedené dobrovolníky

Vytypované činnosti pro dobrovolníky ve veřejné knihovně

- tazatelé pro dotazníková šetření knihovny
 - organizátoři a/nebo pomocníci při akcích realizovaných knihovnou
 - pomocníci při zajišťování prázdninových her knihovny
 - zástupci cílových skupin pro zjišťování jejich potřeb
 - asistenti při estetizaci prostředí knihovny
 - publicisté příběhů knihovny/o knihovně/z knihovny
 - grafici drobného tisku vydávaného knihovnou
 - kronikáři, dokumentátoři (příklad – p. Bláha z Kostomlat)
- atd.

Bariéry a rizika dobrovolnictví v knihovnách

- strach knihovníků
 - bojí se o práci (strach ze ztráty místa, nahrazení dobrovolníkem)
 - obava z kritiky své práce
 - cizí člověk na „mém“ pracovišti
 - strach ze změny
 - obava z navýšení práce
- nedostatek informací o dobrovolnictví a o možnosti dobrovolnictví v knihovnách

Bariéry a rizika dobrovolnictví v knihovnách

- špatná komunikace
 - uvnitř knihovny
 - k dobrovolníkovi
- definice prací (zadávání úkolu dobrovolníkovi)
- rizika bezpečnosti práce
- riziko poškození dobrého jména knihovny
- riziko škody
 - knihovně
 - dobrovolníkovi
- riziko nevhodného dobrovolníka

Riziko nepřipravenosti knihovny

■ předem připravit

- pracovní tým zabývající se přípravou organizace na dobrovolnictví/vhodnou osobu koordinátora = tmelící článek mezi knihovnou a dobrovolníky
- seznámit s dobrovolnictvím všechny zaměstnance knihovny
- ujasnit si požadavky na dobrovolníka
- připravit potřebnou administrativu
- vhodnou činnost pro dobrovolníka
- materiální zázemí dobrovolníka
- naplánovat počáteční výcvik/zaškolení dobrovolníka
- systém pobídek pro udržení dobrovolníka a jeho motivaci

Riziko úrazu dobrovolníka

■ BOZP

■ pojištění

- jaká pojištění má zájemce o dobrovolnictví v knihovně již uzavřena?
- jaká pojištění má uzavřena knihovna?
 - pojistka odpovědnosti za škodu, která by vznikla návštěvníkovi v knihovně
 - doplnit pojistku?
- pojištění dobrovolníků u Hasičské vzájemné pojišťovny
- pojištění dobrovolníků u Hasičské vzájemné pojišťovny zprostředkované Národním dobrovolnickým centrem Hestia (Hestia fakturuje pojistné 5x ročně + poplatek za administrativní náklady, ten je cca 100 Kč)

Riziko kontaktu s citlivými údaji uživatelů knihovny

- ve většině případů dobrovolnických aktivit v knihovně toto riziko nevzniká
- vznikne-li:
 - prohlášení o mlčenlivosti
 - součást smlouvy nebo samostatná příloha
 - vhodné informování při zaškolení/výcviku dobrovolníka

Riziko ztráty dobrovolníka

- snadnější dobrovolníka získat, než ho udržet
- prevence
 - dobré začlenění dobrovolníka do organizace
 - poskytování zpětné vazby dobrovolníkovi, péče o jeho rozvoj, povzbuzování a motivování k dalším úkolům
- dobrovolník je v knihovně dobrovolně, nebude-li mu tam dobře, **nezůstane**

Proč chceme/máme dobrovolníky

- činnost, kterou vykonávají ve prospěch knihovny
- komunikace z cílovou skupinou přes jejího příslušníka (dobrovolníka)
- ukotvení v komunitě přes dobrovolníky
- rozšíření činností knihovny dle zájmu veřejnosti
- rozšíření odbornosti

- dobrovolníci přinášejí knihovně
 - nový přístup a pohled na řešení problémů, zkušenosti odjinud
 - nové kontakty využitelné knihovnou
 - nadšení, nápady, kreativitu
 - **šíření dobrého jména knihovny, jsou její dobrou reklamou**

Studijní a vědecká knihovna Hradec Králové

- projekt Kreativní knihovna
 - knihovna jako alternativní prostor schopný kombinovat široké spektrum kulturních, komunitních a knihovnických akcí
 - dobrovolníci – studenti středních a vysokých škol

Klub dobrovolníků v Městské knihovně v Soběslavi

Klub dobrovolníků

- komunitní projekt zaměřený na seniory a nezaměstnané
- scházejí se pravidelně 1x týdně v městské knihovně
- náplň setkání
 - výroba speciálních pomůcek pro děti s postižením,
 - dárky pro maminky, kterým se narodilo nedonošené miminko
 - pomoc s přípravou benefičních akcí NO v projektu

Adresář Koalice dobrovolnických iniciativ v ČR – KVĚTEN 2013

BRNO: * INEX – Sdružení dobrovolných aktivit, o.s. – pobočka Brno, Anenská 10, 602 00, tel.: 543 331 775, 604 217 274,

e: info@inexsdabrno.cz, inexsda@inexsda.cz, www.inexsda.cz;

* DC Motýlek, o.s., FN-PDM, Černopolská 9, 625 00, tel.: 532 234 504, 739 030 762 e: motylek@dc-motylek.cz, www.dc-motylek.cz;

* DC RATOLEST BRNO, o.s., Špitálka 16, 602 00, tel.: 545 243 839, 605 269 688, e: ratolest@ratolest.cz, www.ratolest.cz;

* Nemocnice Milosrdných bratří, Polní 3, 639 00, tel.: 546 210 657, 543 165 369, e: laros@nmbrno.cz, dobrovolnici@email.cz, www.nmbrno.cz;

ČERČANY U PRAHY: * TŘI, o.s., Červené Vršky 833, Benešov 256 01, tel./fax: 317 777 381, e: dobrovolnici@centrum-cercany.cz, www.centrum-cercany.cz;

ČESKÉ BUDĚJOVICE: * DC ADRA, F. Šrámka 34, 370 01, tel.: 776 301 201, e: dccb@adra.cz, www.dccb.cz;

* DC Diecézní charita, Kanovnická 16, 370 01, tel.: 386 350 647, 386 353 120 – sekret., fax: 386 360 284, e: dobrovolnici@charitacb.cz, www.charitacb.cz;

* DC Ústav sociální práce ZSF JCU, A. Barcala 4, 370 05, tel.: 385 787 848, 737 764 184, e: brizova@zsf.jcu.cz, motlova@zsf.jcu.cz, dobronem@zsf.jcu.cz,

eisertova@zsf.jcu.cz, www.zsf.jcu.cz, www.petpcb.webz.cz;

ČESKÝ TĚŠÍN: * AVE, o.s., Ostravská 1628, 737 01 tel.: 558 736 600, 606 134 335, e: kacko@netron.cz, www.osave.cz;

* DC Slezské diakonie, Na Nivách 7, 737 01, tel.: 603 416 882, e: d.c@slezskadiakonie.cz, l.nytrova@slezskadiakonie.cz;

DVŮR KRÁLOVÉ N/L: * Královédvorská Arnika, o.s., Náměstí republiky 101, 544 01, tel.: 499 329 422, e: kralovedvorskaarnika@seznam.cz;

FRÝDEK-MÍSTEK: * DC ADRA, o.s., Radniční 1242, 738 01, tel.: 558 436 261, e: dcfm@adra.cz, www.adra.cz;

* Charita Frýdek – Místek, F. Čejky 450, 738 01, tel.: 558 435 449, 605 467 642, e: f-m@caritas.cz, www.fm.caritas.cz

HAVLÍČKŮV BROD: * DC Fokus Vysočina, o.s., 5. května 356, 580 01, tel.: 569 426 657, 723 822 440, e: dobrovolnicke.centrum@fokusvysocina.cz,

www.okhb.cz/neziskovky/centrum.htm;

HRADEC KRÁLOVÉ: * DIK Občanské poraden. středisko, o.p.s., Veverkova 1343, 500 02, tel.: 498 500 346, e: dikhk@ops.cz, info@ops.cz, www.ops.cz;

CHEB: * DC při Farní charitě Cheb, Kostelní nám. 15, 350 02, tel.: 608 527 081, e: charita@farnostcheb.cz, www.farnostcheb.cz;

CHLUMEC N/CIDLINO: * DC Podzámčí, o.s., Žiželická 92/IV, 503 51, tel.: 604 240 344, e: daniela.luskova@seznam.cz, www.podzamci.wz.cz;

JINDŘICHŮV HRADEC: * Občanské sdružení OKNA, Na Píketě 742/III, 377 01, tel.: 721 876 138, e: Xhav118@fm.vse.cz, <http://okenko.eu>

KADAŇ: * DC Kadaň při RADKA o.s., Kpt. Jaroše 630, 432 01, tel.: 737 734 716, e: radka@kadan.cz, www.radka.kadan.cz;

KARLOVY VARY: * DC Vlaštovka při Mateřském centru KV, Východní 6, 360 20, tel.: 775 730 847, e: mckv@seznam.cz;

KLADNO: * DC Kladno, o.s., Litevská 2720, 272 01, tel.: 312 660 139, 774 333 207, e: dckladno@seznam.cz, dckladno@dckladno.cz, www.dck.wz.cz;

KROMĚŘÍŽ: * DC Spektrum, o.s., Husovo nám. 229/13, 767 01, tel.: 573 333 333, e: spektrum.km@volny.cz, www.spektrum-km.cz;

LIBEREC: * „D“, o.s., Věra Šístková, Příční 470/18c, 460 07, tel.: 485 152 140, 608 477 657, e: d-os@volny.cz, d-osppp@volny.cz, <http://d-os.net/>;

NOVÉ MĚSTO N/M: * DC HOSPICOVÉ HNUTÍ VYSOČINA, o.s., Žďárská 610, 592 31, tel.: 566 615 198, 732 228 001, e: hv@quick.cz, <http://hv.nmmn.cz>;

* MANEOR – DC VYSOČINA, o.s., Masarykova 197, 592 31, tel.: 566 531 090, 774 664 661, e: info@dobrocentrum.org, <http://dobrocentrum.org>;

* Sdružení Nové Město n/M, o.s., Drobného 301, 592 31, tel.: 566 615 217, 731 457 680, e: sdruzeninmmn@centrum.cz, www.sdruzeninovemesto.cz;

OLOMOUC: * JIKA – Olomoucké dobrovolnické centrum, o.s., Jiří Lang, Rooseveltova 84, 779 00, tel.: 603 774 050, 608 944 585,

e: jika.dobrovol@seznam.cz, www.jikadobrovol.wz.cz;

OPAVA: * ELIM OPAVA, o.s., Rolnická 21a, 747 05, tel.: 553 653 239, 775 938 070 e: elimopava@elimopava.cz, www.elimopava.cz;

OSTRAVA: * DC ADRA, Ahepjukova 2788/2, 702 00, tel.: 737 913 114, e: dcostrava@adra.cz, www.adraostrava.cz;

* DC Charita Ostrava, Kořenského 17, 703 00, tel.: 596 787 691, e: eva.teicherova@caritas.cz, ostrava@caritas.cz, www.ostrava.caritas.cz;

* DC S.T.O.P., Trocnovská 6, 702 00, tel.: 775 993 465, e: stovickova@sdruzeni-stop.cz, www.sdruzeni-stop.cz/www.NAstopku.cz;

PARDUBICE: * DC Pardubice, o.s., Partyzáni 350 530 09 tel.: 777 625 074 777 593 749 e: dcpardubice@email.cz, www.dcpardubice.eu

Odborné činnosti a poradenství

Akvizice || Elektronické informační zdroje || Katalogizace, zpracování || Správa a organizace knihovního fondu || Ochrana knihovních fondů || Digitalizace || Služby || Výstavba a rekonstrukce knihoven || Automatizované knihovnické systémy, eKnihy || Regionální funkce veřejných knihoven || Ekonomika a řízení knihoven || Čtenářství || Práce s dětmi a mládeží || Terminologie (TDKIV) || Měření výkonu a kvality v knihovnách || Půjčování DVD || Školní knihovny || Pracovníci knihoven || Dobrovolníci v knihovnách || Další

Dobrovolníci v knihovnách

Dobrovolnictví není pro knihovny v ČR novým fenoménem, dobrovolníci v knihovnách byli a jsou. Potenciál dobrovolnictví však ještě není knihovnami dostatečně využíván. I to je důvodem, proč rozvoj dobrovolnictví v knihovnách je jednou z priorit Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2011 až 2015.

Dobrovolníci knihovně přinášejí jiný úhel pohledu, pomocné ruce, nové nápady, zkušenosti, dovednosti, širší spektrum kontaktů i užší propojení s komunitou. Dobrovolníci jsou navíc přirozenými a neformálními propagátory služeb knihovny.

Na dobrovolnictví v knihovnách můžeme také nahlížet jako na prostředek získávání užitečné praxe pro mladé lidi, ale i jako na vhodnou aktivizaci seniorů. Může být též jednou z forem začleňování jedinců do širších společenství v místě. Knihovny jako informační, kulturní, vzdělávací a komunitní centra mohou šířit svého záběru a aktivit nabídnout zájemcům o dobrovolnictví vynikající příležitost pro aktivní využití volného času, získání nových dovedností, seznámení se zajímavými lidmi, prostor pro vyrovnání se s osamělostí či ztrátou seberealizace odchodem do důchodu.

- [Základní pojmy a legislativní ošetření dobrovolnictví](#)
- [Možné aktivity dobrovolníků v knihovně](#)
- [Rizika spojená s dobrovolnictvím v knihovně a jak je eliminovat](#)
- [Drobné rady především pro menší knihovny](#)
- [Metodické doporučení MK ČR pro dobrovolnictví v kultuře a umění \(.pdf\)](#)
- [Dobrovolníci v kultuře \(včetně příkladů dobré praxe z knihoven\)](#)
- [Knihovny s větší zkušeností s dobrovolníky, které jsou ochotny své zkušenosti sdílet](#)
- [Web k dobrovolnictví v ČR](#)
- [Průvodce Evropskou dobrovolnou službou pro knihovny \(.pdf\)](#)
- [Adresář Koalice dobrovolnických iniciativ v ČR \(.doc\)](#)

21.08.2013 - Zuzana Ježková

Hledání v IPK - Google

IPK www

Hledej

Databáze knihovnické literatury - KKL

Hledej

Terminologická databáze - TDKIV

Hledej

Databáze zkratk - KZK

Hledej

Adresář knihoven - ADR

Hledej

Dotační program Knihovna 21. století a dobrovolnictví

v okruzích

- 1. Podpora práce s národnostními menšinami a integrace cizinců*
- 2. Podpora práce s osobami se zdravotním znevýhodněním*
- 3. Kulturní, výchovná a vzdělávací činnost*

- v dotačním řízení pro r. 2014 mají přednost projekty s **účelným** zapojením dobrovolníků
- hodnotu práce dobrovolníků je možno vykazovat ve spoluúčasti projektu (50 % spoluúčast)
 - hodnota hodinové práce dobrovolníka = 125 Kč

Dobrovolnictví v knihovnách přináší s sebou určitá rizika, při správné péči se však knihovně bohatě „vyplatí“

Mgr. Zuzana Ježková
Národní knihovna ČR
zuzana.jezkova@nkp.cz